

Asjalikult isiklik disainiajalugu

Tõnu Kaalep
Eesti Ekspress

Massiivne ja luksuslik, samas Eesti raamatukujundajate ilutsemisest karskema nõoga raamat on briti disainiguru Stephen Bayley ja Terence Conrani möödunud aastal täiendatud uustrukis ilmunud teose operatiivne tõlkevariant. Hea tunne, et keegi kuskil jälgib ka sellistel aladel ilmutavat, koos Kunstiakadeemia kirjastuse tegevusega on just Varrak olnud disaini kui tõsisemat teemat viimasel ajal avastamas. See on samm edasi ilusate kodukaunistamisraamatute, mida on juba päris palju tõlgitud ja kohapealgi kirjutatud.

Mõjukad džentelmenid Inglismaalt

Kes on Conran ja Bayley? Esimene (77) on mööblidisainerina alustanud ja 1993. aastal rüütliks löödud disaini-ärimees, viimasel ajal rohkem tuntud disainipoodide keti The Conran Shop ja erialakirjastuse Conran Octopus omanikuna, aga samuti kui restorani- pidaja, gurman ja veinisõber. Tema võluv, prantsuse, itaalia ja inglise köögi parimat minimalistlikus ja sundimatus stiilis esitav kokaraamat on ka eesti keeles ilmunud, korüfeena ei häbene ta seal avaldada retsepte stiilis: „Võtke kooritud kartuleid, pange hanerasvaga määratud pannile, lisage soola ja küpsetage ahjus.“ Kui kedagi Eestist kõrvale panna, siis peaks see isik olema Mait Summatavet, Dmitri Demjanov ja Kalev Keskküla korraga.

Stephen Bayley (57), ühe inglise ajakirjaniku arvates nutikusest teine mees Inglismaal (esimest ei mainitud), on ennekõike elegantselt ülbevõitu disainikriitik, aga koos Conraniga ka Londoni disainimuuseumi asutaja ja esimene juht. Ta on hetkel nädalalehe The Observer arhitektuuri- ja disainikolumnist ja kirjutab teravaid kolumne oma lemmik-teemal, autodesainist ajakirjas Car. Eesti vaste saaksime Mart Kalmu, Mihkel Muti ja Toomas Vabamäe ristamisest, kergelt Linnar Priimäega üle puistates.

Disaini kohast tänapäeva kultuuriloos

Raamat algab kaheksa peatükiga disainiajaloo

Alvar Aalto 1958-1976

Alvar Aalto on üks maailma suurimaid disainijaid. Tema teosed on loonud disaini- ja arhitektuuriloo. Tema teosed on loonud disaini- ja arhitektuuriloo. Tema teosed on loonud disaini- ja arhitektuuriloo.

disaini Alvar Aalto, millel on kaasaegsete raamatute ja ajakirjade disainiloo. Tema teosed on loonud disaini- ja arhitektuuriloo. Tema teosed on loonud disaini- ja arhitektuuriloo.

disaini Alvar Aalto, millel on kaasaegsete raamatute ja ajakirjade disainiloo. Tema teosed on loonud disaini- ja arhitektuuriloo. Tema teosed on loonud disaini- ja arhitektuuriloo.

Eero Aarnio 1952

Eero Aarnio on Soome mööblidisainer, kes sai kuulaks 1950. aastal üheksa aastaseks. Tema teosed on loonud disaini- ja arhitektuuriloo. Tema teosed on loonud disaini- ja arhitektuuriloo.

Eero Aarnio on Soome mööblidisainer, kes sai kuulaks 1950. aastal üheksa aastaseks. Tema teosed on loonud disaini- ja arhitektuuriloo. Tema teosed on loonud disaini- ja arhitektuuriloo.

Disain on kõikjal meie ümber ja see puudutab kõike, alates kirjaklambrist ja iPod'ist kuni meie kodu ja elustiilini. „Disain. Kuju saanud mõte“ on põhjalik teos, mis annab ülevaate terve sajandi disainist.

disainiajaloo, teemadeks näiteks masstarbimine, käsitöö vs tootmine, kunsti ja disaini suhted, Ameerika osa disaini arengus, maitsed ja masinaesthetika. USA kõrval on eraldi peatükk pühendatud Teise maailmasõja järgsele Itaaliale kui disainimekale. Löpeb see (stiili ja laiemaid kultuuriteemasid puudutavaid viiteid arvestades rohkem Bayley kui Conranile omistatav) avaaosa 1980. aastatel toimunud muutuste järgse maailma kirjeldusega.

„Disain kätkeb oma olemuses paradoksi: disaineri instinkt on püüda teha asju paremaks ja neid muuta, samas pretendeerib ta sellele, et tema enda tähtsused ja muudatused oleks jääva väärtusega.“

Disaini kui nähtuse vastuolulisus, pidev hõljumine kunsti, tootmise, äri, maailmaparandamise ja staarikultuuri vahel paistab siit välja pidevalt. Conran ja Bayley esitavad eri teooriaid ja tsitaate, kohati erapooletumalt, kohati siiski ründavamalt. See raamat ei pretendeeri totaalsele tõe, see on pigem kahe mõjuka džentelmeni personaalseid ajalookäsitluste ja asjade praegusele seisule antud hinnangute summa; ja see võtab vähemaks võimalikke küsitavusi.

Disainiikoonidest kurioosumiteni

Põhiosa teosest on disainileksikon, mille märksõnadeks lisaks stiilide ja disainerite nimetustele ka hulk auto- ja muud firmasid, ajakirju, moeloojaid, servapidi asjasse puutuvaid teoreetikuid nagu Marshall McLuhan ja asjaga vägagi seotud kurioosumeid, nagu grupiabelusid ning ajast ees olnud mööbli- ja kingakujundusi propageerinud Oneida kommunaal 19. sajandi USA-s. Teadlik eklektika, kindlasti on palju väärikaid tegijaid välja jäänud; hootise britikesksuse ilminguna on aga hulk mandrielanike ilmselt tundmatuid tegelasi sees. Samas, USA ja Skandinaavia on hästi esindatud, eriti Soome (Marimekko, Arabia, Tapio Wirkkala ja teisi veel).

Eesti? Iseseisva märksõnana muidugi puudub, mis meil siit loota oligi. Kuid siiski on mainitud Lutheri vabrikut kui uuendusliku vineerikäsitleusega ettevõtet.

Väga suur osa illustatsioonidel kujutatud on ajatud disainiikoonid toolidest raadiote ja autodeni, ka puht-visuaalse materjalina on sel raamatul mõtet, isegi kui teooriapäetikkidesse mitte liiga süveneda. Ainus etteheide

on mu arust graafilise disaini alaka- jastatus, sees on küll mitmeid olulisi tüpograafe, kuid üldpilti kaunistaks selle ala suurem kajastatus. Aga personaalsetele edetabelitele ei ole mõtet nii läheneda...

Disain on kunst, mis töötab, postuleerib Stephen Bayley omapoolses eessõnas. Lihtsamini ei saa vist enam öelda, või kuidas?

Disain
Kuju saanud mõte
Stephen Bayley & Terence Conran.
tõlkinud Kai Vaarandi ja Kalle Klein
338 lk
kõva köide

Terry Pratchetti südamlilik triloogia

Alguses...
... löi Arnold Co (asutatud 1905) Kaubamaja. Vähemalt kolmandel nii tuhande noomid, kes olid paljude põlvkondade kestel elanud Kaubamajas, millest oli saanud nende maailm. Maailm, millel on katus ja seinad.

Samal ajal elab väike grupp noome põllul urus ning nende arv kahaneb kiiresti, sest röövlomud ja linnud peavad neid kergeks saagiks. Viimasel hädas otsustavad nad end päästa ning ronivad ühele läheduses kohviku ees peatuva veoautole. Auto viib nad suurde kaubamajja, kus nende suureks jahmatuseks elab arvukas noomide kogukond...

Kaubamaja noomid ei usu, et väljas üldse midagi olemas on. Nad on

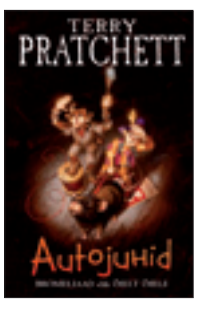
ennast väga mõnusalt sisse seadnud ning kirjatarvete osakonna noomid on isegi lugema õppinud. Uustulnukatel on kaasas Asi. Keegi ei tea täpselt, mis asi Asi on. Ta ise ütleb, et on mõtle masin ja et ta kuuleb, kuidas elekter räägib, ja muuhulgas räägib elekter seda, et kolme nädala pärast

lõhutakse Kaubamaja maha. Pärsast mitmeid katsumusi õnnestub noomidel viimaks lahkuda. Seejärel, nagu nad teavad, peaks neid ees ootama uus ja helge koidik...

Muidugi polnud suurem osa noomidest koidikut näinud, olgu see siis helge või mitte, aga kui nad oleksid

olnud seda näinud, siis oleksid nad teadnud, et uutele ja helgetele koidikutele järgnevad pahatihti pilvised päevad...

Tegu on Terry Pratchettille omase südamliku ja armsa kolmeosalise raamatuarjaga, mille lugejaskonda ei saa kuidagi ealiselt määratleda.

Autojuhid. Triloogia „Õielt öiele ehk Bromeliad“ I osa
Terry Pratchett tõlkinud Allan Eichenbaum
216 lk
pehme köide

Kaevajad. Triloogia „Õielt öiele ehk Bromeliad“ II osa
Terry Pratchett tõlkinud Allan Eichenbaum
168 lk
pehme köide

Tiivad. Triloogia „Õielt öiele ehk Bromeliad“ III osa
Terry Pratchett tõlkinud Allan Eichenbaum
176 lk
pehme köide

ilmunud

Looduse aasta. Retked Alam-Pedja Jaanus Järva
248 lk
kõva köide

Noore loodusfotograafi Jaanus Järva eriline armastus kuulub Alam-Pedja looduskaitsealale, mida peetakse üheks Eesti looduslikult mitmekesisemaks ja puutumatumaks piirkonnaks. Sealsed lammimetsad, rabad ja laaned on kodus paljudele haruldastele olenditele, kes mujal Euroopas on praktiliselt kadunud.

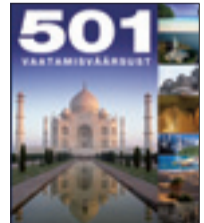
Maailma loomaraadadel
James Parry ja Charlotte Uhlenbroek tõlkinud Olav Renno ja Bertil Tüvi
257 lk
kõva köide

„Maailma loomaraadadel“ pakub põnevaid reisikirjeldusi viiekmnest maailma populaarseimast looduspaigast. See on fotoretk looduskaitsealadele, nähtuna parimate loodusfotograafide silmade läbi. Saame jälgida gnuude rännet Serengetis, jääkarude sügisest kogunemist Kanada rannikul ning ohustatud mägiõngorilla karju Ugandas, üle 400 miljoni monarhliblika talvist kogunemist Kesk-Mehhiko mägismaal ja arvukaid merelindude, pingviinide ja hüljeste kolooniaid asustamata Lõuna-Georgia saarel.

Film
Ronald Bergan tõlkinud autorite kollektiiv retsenseerinud Tiina Lokk sari „Silmaringi teatmik“
512 lk
pehme köide

See mahukas ja põhjalik teatmeteos viib meid teekon- nale läbi filmikunsti ajaloo ja tutvustab erinevaid filmilänneid avangardist kuni animatsioonini. Raamatust tutvustatakse paljude maailma tipprežissööride töid ja tähelepanuväärsemaid filme läbi aegade.

501 vaatamisväärsust
Tõlkinud Tõnis Värnik ja Tiina Kanarbik
544 lk
kõva köide

See mahukas ja ohtralt fotodega illustreeritud raamat on hea inspiratsiooniallikas nii põnevate seikluste otsijaile kui ka lihtsalt mõnusa puhkuse ihalejaile, aga ka kõigile neile, kes tahavad näha uusi kohti ja tutvuda võraste kultuuridega. Osa siin kirjeldatud tähelepanuväärseid paiku kuulub looduse imetegude hulka, enamik aga – linnad, katedraalid, lossid, muuseumid, aiad ja turud: Hiina müür, Taj Mahal ja Akropolis – on inimeste kätetöö, kujutades nii mälestusmärki inimkonna töökuusele, leidlikkusele ja püsivusele.